

Broedvogels binnen het
provinciale meetnet voor
agrarische soorten in
Gelderland in 2016

Vincent de Boer
& Roy Slaterus

Sovon-rapport 2017/05

Broedvogels binnen het provinciale meetnet voor agrarische soorten in Gelderland in 2016

Vincent de Boer & Roy Slaterus

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de
Provincie Gelderland

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2016

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de Provincie Gelderland

Wijze van citeren: de Boer V. & Slaterus R. 2016. Broedvogels binnen het provinciale meetnet voor agrarische soorten in Gelderland in 2016. Sovon-rapport 2017/05. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Illustratie omslag: Vincent de Boer

Opmaak: John van Betteray

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Dankwoord	2
1. Inleiding	3
2. Werkwijze	5
2.1. Doelstelling	5
2.2. Werkwijze	5
2.3. Interpretatie en verwerking van gegevens	5
2.4. Weer	6
3. Resultaten 2016	7
3.1. Resultaten Weidevogels 2016	7
3.2. Resultaten per fysisch geografische regio in 2016	7
3.3. Soortbesprekingen 2016	8
4. Trends 1997-2016	15
4.1. Provinciale indexen per soort	15
4.2. Trends per soort per fysisch geografische regio	17
5. Soortbesprekingen soorten in telgebieden ANLb	21
Literatuur	23
Bijlagen	24
Bijlage 1. Onderzochte soorten	24
Bijlage 2. Aantallen en dichtheden onderzochte soorten 2016 (84 telgebieden).	25
Bijlage 3. Telgebiednummers en -namen onderzocht in 2016.	26
Bijlage 4. Soortkaarten 2016 per fysisch geografische regio	28

Dankwoord

Bij de totstandkoming van dit rapport en de uitvoering van het veldwerk dat daaraan ten grondslag lag, waren verschillende personen betrokken. Namens Provincie Gelderland leverde Robbert Wolf een belangrijke bijdrage aan de projectorganisatie. Tevens voorzag hij een conceptversie van dit rapport van commentaar. Het veldwerk werd uitgevoerd door Sovon-medewerkers Vincent de Boer, Harvey van

Diek, Frank Majoor, Olaf Klaassen, Willem van Manen en Jan Schoppers. De begeleiding vanuit Sovon was in handen van Roy Slaterus. Lara Marx en Dirk Zoetebier (Sovon) hielpen bij het maken van het kaartmateriaal, het digitaliseren van de gegevens en de analyse. Zij worden allen hartelijk bedankt voor hun bijdragen.

1. Inleiding

Sinds 1995 worden jaarlijks broedvogelinventarisaties verricht in Gelderland binnen het provinciale meetnet – thans onderdeel van het Landelijk Meetnet Weidevogels binnen het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) – gericht op monitoring van weidevogels. Doel van het Gelderse meetnet is voor de verschillende fysisch geografische regio's binnen Gelderland inzicht te verschaffen in ontwikkelingen in aantal en verspreiding van kenmerkende broedvogelsoorten van cultuurland. Het gaat hierbij om de regio's met laagveen en klei-op-veen (Randmeerkust en deel Gelderse Vallei), rivierklei binnendijks (komen en polders in stroomgebied van Maas en Rijnakken), het winterbed van Maas en Rijnakken (uiterwaarden van Maas, Waal, Rijn en IJssel) en de zandgronden in Gelderse Vallei en Achterhoek. Hiertoe is een selectie van telgebieden begrensd – landschappelijke eenheden van 120-150 ha – die jaarlijks of met een interval van één of meerdere jaren worden onderzocht. Sovon is sinds 1999 partner bij de invulling van het meetnet en bij de uitvoering van het veldwerk.

Het uitgangspunt van de provincie is dat de gegevens van de telgebieden naast hun primair signalerende functie ook kunnen worden aangewend ten behoeve van:

- effectmonitoring (ook in NEM-kader)
- beleidsmonitoring en sturing in het kader van Collectief Weidevogelbeheer (onderdeel van ANLb, Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer)

Telgebieden weidevogelmeetnet

In 2011 en 2012 is opnieuw gekeken naar de selectie van telgebieden en is nagegaan welke in aanmerking komen voor een frequente (jaarlijkse) inventarisatie, welke voor een minder frequente en welke in het verleden slechts incidenteel zijn onderzocht en nu buiten beschouwing kunnen worden gelaten. Het belang van de telgebieden voor weidevogels speelt hierbij een rol; van de belangrijkste weidevogelgebieden is een frequente, liefst jaarlijkse inventarisatie ge-

wenst. Bij de bepaling van de selectie is voorts gelet op de ruimtelijke verdeling, met voldoende dekking over de verschillende regio's. Dat levert vanaf 2012 een steekproef op van in totaal 84 telgebieden per jaar (in totaal ca 10.000 ha). Vanaf 2013 worden 49 telgebieden jaarlijks geïnventariseerd en 105 telgebieden driejaarlijks.

Telgebieden ANLb

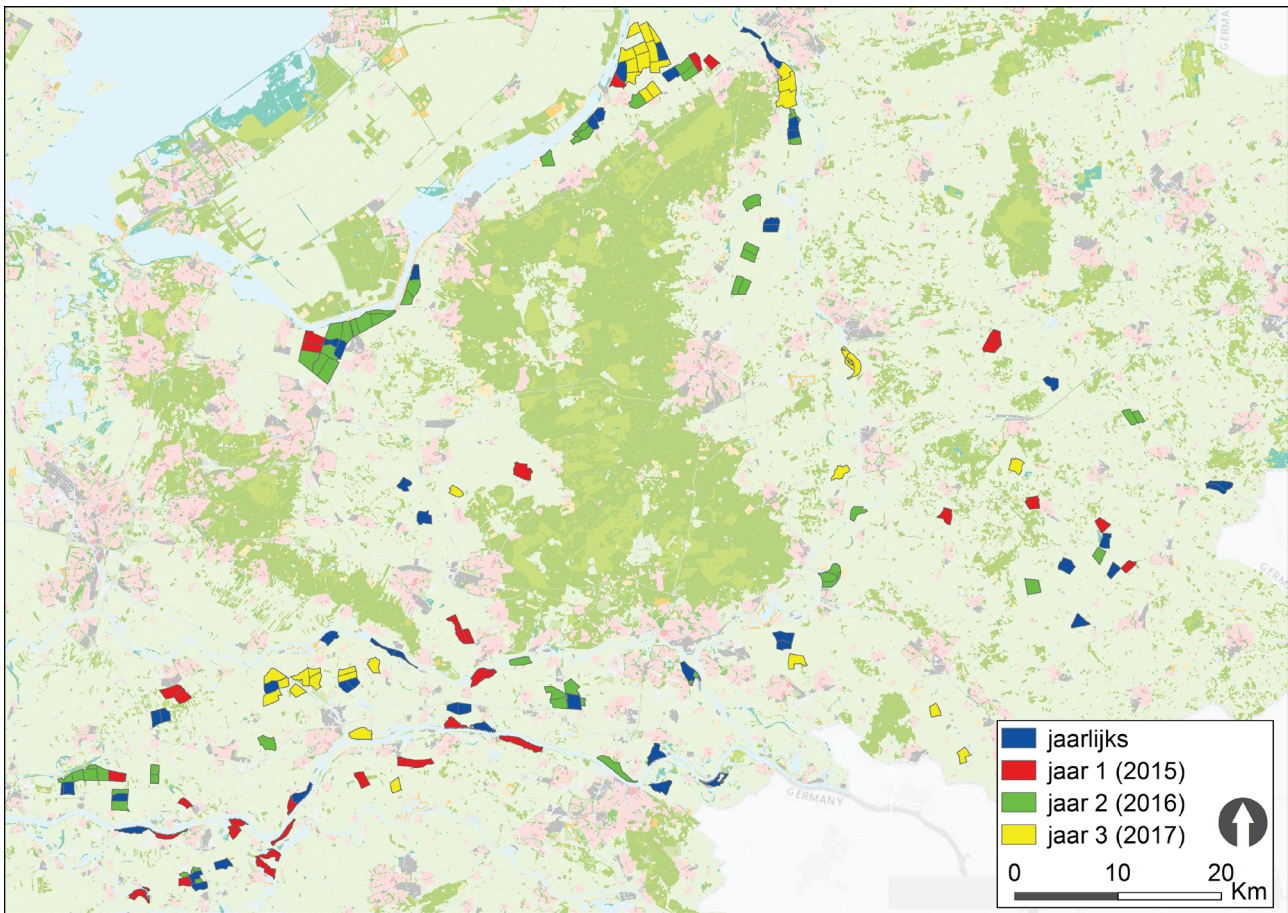
In het voorjaar van 2016 is volgens de hierboven beschreven opzet veldwerk verricht in 84 telgebieden. Daarnaast zijn 22 nieuwe telgebieden voor de eerste maal geteld ten behoeve van ANLb-monitoring (Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer), in totaal 3.249 hectare. Deze liggen zowel in gebieden die zijn aangewezen als aandachtsgebied voor soorten van Droge Dooradering als daar buiten (zie hoofdstuk 5). Deze keuze is gemaakt om toekomstige beheermaatregelen te kunnen evalueren. Bij de keuze voor telgebieden is vooraf gekeken naar de aanwezigheid van heggen, houtwallen en bosjes in de gebieden en zijn de telgebieden zo gesitueerd dat er voldoende van deze landschapselementen aanwezig zijn. De totale onderzochte oppervlakte in 2016 was 13.469 hectare. De 84 telgebieden in het reguliere Gelderse meetnet waren in 2016 goed voor 10.129 hectare. De oppervlakte in de 22 telgebieden onderzocht in het kader van ANLb was 3.340 hectare.

Leeswijzer

In dit rapport worden de resultaten van de inventarisatie vastgelegd en worden de belangrijkste bevindingen beschreven. Daarbij is gebruik gemaakt van de uitgebreide dataset die in de loop der jaren is opgebouwd. Figuur 1.1 geeft de telgebieden die in 2016 zijn geïnventariseerd weer, evenals de overige telgebieden binnen de telcyclus. In hoofdstuk 2 worden de werkwijze in het veld, de interpretatie van de gegevens en de weersomstandigheden gedurende het voorjaar van 2016 beschreven. De resultaten van de inventarisatie worden besproken in hoofdstuk 3, zowel per fysisch geografische regio als per soort.

Tabel 1. Aantal weidevogel telgebieden in Gelderland per fysisch-geografische regio.

Regio	Jaarlijks	2015	2016	2017	Totaal
Laagveen Noord (Randmeerkust)	8	5	13	12	38
Rivieren binnendijks	20	14	13	13	60
Rivieren buitendijks	12	9	5	6	32
Hoge zandgronden (Gelderse Vallei & Achterhoek)	9	7	4	4	24
totaal	49	35	35	35	154

Figuur 1. Ligging van telgebieden binnen de driejaarlijkse cyclus van het meetnet.

In hoofdstuk 4 worden aan de hand van resultaten vanaf 1997 de provinciale trends per soortgroep en de trends per soort in de vier verschillende fysisch-geografische regio's op een rij gezet. De resultaten van de 22 aanvullende telgebieden die in het kader van ANLb-monitoring dit jaar voor het eerst zijn onderzocht, worden kort samengevat in hoofdstuk 5.

Een lijst van onderzochte soorten (weidevogellijst en ANLb) is weergegeven in bijlage 1. In bijlage 2 zijn per soorten de aantallen en dichtheid per 100 ha weergegeven voor alle onderzochte soorten in de 84 telgebieden uit het Gelderse Meetnet. In bijlage 3 zijn de nummers van de in 2016 onderzochte telgebieden te vinden. In bijlage 4 zijn de soortkaarten van de in 2016 uitgevoerde kartering weergegeven per fysisch geografische regio.

2. Werkwijze

2.1. Doelstelling

Het doel van de inventarisatie is het verzamelen van informatie over de verspreiding, aantallen, soorten-samenstelling en ontwikkeling van de vogelpopulatie in agrarisch gebied in Gelderland aan de hand van steekproefgebieden.

2.2. Werkwijze

Tijdens de broedvogelinventarisatie is de uitgebreide territoriumkartering toegepast, conform de normen die zijn vastgelegd in de handleiding van het Broedvogel Monitoring Project (van Dijk & Boele 2011, Vergeer et al. 2016). Net als in eerdere jaren werden aan elk telgebied vier bezoeken gebracht, in vier ronden verspreid over het broedseizoen. In totaal zijn in 2016 106 telgebieden onderzocht. In alle gebieden werden de 55 soorten van de gecombineerde weidevogel en ANLb-lijst onderzocht (zie bijlage 1).

- In totaal 100 telgebieden werden uitsluitend onderzocht op de 55 soorten van de weidevogellijst (zie bijlage 1).
- In zes buitendijkse proefvlakken in het rivierengebied werd, in navolging op eerdere jaren, een uitgebreidere lijst van broedvogels geteld. Alleen 13 landelijk talrijke broedvogels ontbreken op deze lijst. Dit betreft Wilde Eend, Meerkoet, Houtduif, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Merel, Zanglijster, Pimpelmees, Koolmees, Spreeuw, Huismus, en Vink. Deze uitgebreide lijst geeft informatie over de ontwikkeling van de broedvogelbevolking en daaraan gekoppeld de vegetatie in uiterwaarden die anno 2016 (gedeeltelijk) als natuurgebied beheerd worden. Ook geeft dit informatie over het voorkomen van Natura 2000-soorten binnen de daarvoor aangewezen gebied; Rijntakken .
- In drie proefvlakken (9625 Circul W, 9635 Ambtswaard Bommel en 9732 Erlecomse Waard) werd, aansluitend op het jaarlijks uitgevoerde broedvogelonderzoek in de hele Gelderse Poort, de 'Gelderse Poortlijst' aangehouden. Dit is een uitgebreide lijst met karakteristieke soorten voor dit gebied, waaronder alle binnen het Natura 2000-gebied aangewezen doelsoorten (Majoor et al. 2008).

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode tussen 22 maart en 10 juli 2016 en bestond uit vier bezoeken gedurende de dag, waarbij werd gezorgd dat

Tabel 2. Tijdsbesteding aan veldwerk voor Weidevogelmeetnet Gelderland in 2016 (exclusief reistijd).

Periode	Tijdsbesteding
22-31 maart	48 uur en 30 minuten
1-15 april	124 uur en 45 minuten
16-30 april	110 uur en 30 minuten
1-15 mei	134 uur en 45 minuten
16-31 mei	118 uur en 10 minuten
1-15 juni	86 uur en 10 minuten
16-30 juni	36 uur en 10 minuten
1-10 juli	1 uur
Totaal	660 uur

er minstens één bezoek in de vroege ochtend werd gebracht.

Tijdens elke bezoekeronde is rekening gehouden met welke soorten in die periode hun seizoenspiek hebben. Tijdens de eerste ronde lag bijvoorbeeld de nadruk op vroege weidevogels zoals Kievit en Grutto. In totaal werden in de 106 telgebieden 39.600 minuten (660 uur) besteed aan het veldwerk. Uitgaande van 13.469 ha komt dit neer op gemiddeld 2,9 minuten per hectare (zie tabel 2); dit is zeer vergelijkbaar met de onderzoeksintensiteit uit eerdere jaren.

2.3. Interpretatie en verwerking van gegevens

De veldwaarnemingen zijn genoteerd op kaarten (schaal 1:10.000) of tablet (veldcomputer). Na afloop van de tellingen zijn de gegevens ingevoerd in de online invoermodule van Sovon, waarmee de waarnemingen automatisch geclusterd worden tot territoria, conform de BMP-richtlijnen. Van elke soort is hierdoor direct een territoriumkaart beschikbaar. Een groot voordeel van de online invoermodule is dat bewerkingen transparant en reproduceerbaar zijn. De werkwijze was verder zo veel mogelijk gelijk aan die in eerdere jaren ten behoeve van de vergelijkbaarheid. Bij zwanen, ganzen, roofvogels en kraaiachtigen is zoveel mogelijk uitgegaan van gevonden nesten of paren met kleine jongen.

De aantallen per telgebied zijn opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring, onderdeel BMP-project. Hierdoor zijn de gegevens ook toegankelijk in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD). De territoriumstippen zijn zowel bij Sovon, de Provincie Gelderland als in de Nationale Databank

Tabel 3. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, aantal zonuren en neerslaghoeveelheid) in de periode maart-juli 2016, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor (langjarig gemiddelde 1981-2010).

Maand	Temperatuur (°C)		Zonuren		Neerslag (mm)	
	2016	Ref	2016	Ref	2016	Ref
Maart	5,4	6,2	148	125	54	68
April	8,7	9,2	195	178	62	44
Mei	14,5	13,1	232	213	54	61
Juni	16,8	15,6	163	201	118	68
Juli	18,4	17,9	223	211	52	78

Flora- en Fauna (NDFP) gearchiveerd. Per stip zijn jaar, coördinaten, proefvlaknaam, soort en aantal vastgelegd.

2.4. Weer

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2016 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 3 zijn enkele variabelen samengevat.

Maart was vrij koud, zonnig en aan de droge kant en april vrij koud, nat en iets zonniger dan normaal. Opvallend was een gure periode in de tweede helft van april. Voor het opgroeien van weidevogelpul-len – in deze tijd van het jaar met name Kievit – zal dat ongunstig zijn geweest. De indruk bestaat dat het voedselaanbod behoorlijk achterbleef bij dat in warmere en vochtigere voorjaren. De omstandigheden verbeterden in mei; het was toen juist zeer warm en vrij zonnig en er viel een normale hoeveelheid neerslag. Weidevogels met latere broedsels – denk aan Scholekster en Tureluur – zullen hiervan geprofiteerd hebben. Juni verliep zeer nat, somber en warm. Buitendijks was er een groot deel van de maand juni sprake van ondergelopen uiterwaarden.

3. Resultaten 2016

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de inventarisatie gepresenteerd. Er is voor gekozen om het al langer lopende weidevogelmeetnet (paragrafen 3.1-3.3) en het nieuwe ANLb (hoofdstuk 5) los van elkaar te bespreken.

3.1. Resultaten Weidevogels 2016

In de 84 onderzochte telgebieden werden in het voorjaar van 2016 in totaal 6.312 territoria van 94 soorten vastgesteld. Het totale aantal soorten is groter dan in voorgaande jaren, doordat de soorten van de nieuwe ANLb-lijst (zie bijlage 1) in alle telgebieden zijn geteld. In totaal 4.411 territoria betroffen soorten die op de 'weidevogellijst' staan. Het ging hierbij om 39 verschillende soorten. Daarnaast werden 901 territoria van acht soorten van de ANLb-lijst gekarteerd en nog eens 1.000 territoria van 47 andere soorten (zie ook paragraaf 2.2). Laatsgenoemde soorten en aantallen worden in deze rapportage, op de Natura2000-soorten na, buiten beschouwing gelaten, maar zijn wel opgenomen in het BMP-project van Sovon en de archieven van de Provincie Gelderland.

De 10 talrijkste onderzochte soorten van de weidevogellijst waren achtereenvolgens Kievit (1.283 territoria), Grutto (537), Tureluur (370), Graspieper (348), Kraakeend (332), Gele Kwikstaart (197), Zwarte Kraai (170), Kuifeend (166), Grauwe Gans (148) en Scholekster (139). In tabel 4 wordt voor 11 primaire weidevogels het aantal territoria en de dichtheid per 100 ha weergegeven. In bijlage 2 zijn voor alle onderzochte soorten het aantal en de dichtheid per 100 hectare opgenomen.

Tabel 4. Aantallen en dichtheden van 11 primaire weidevogels in het Gelderse weidevogelmeetnet in 2016.

Soort	n 2016	Dichtheid (n/100ha)
Graspieper	348	3,44
Grutto	537	5,30
Kievit	1.283	12,67
Kuifeend	166	1,64
Scholekster	139	1,37
Slobeend	56	0,55
Tureluur	370	3,65
Veldleeuwerik	78	0,77
Watersnip	5	0,05
Wulp	55	0,54
Zomertaling	13	0,13

Tabel 5. Aantallen van 11 primaire weidevogels in 49 telgebieden onderzocht in 2012-16.

Soort	2012	2013	2014	2015	2016
Graspieper	182	161	201	203	221
Grutto	320	328	275	313	257
Kievit	577	578	559	643	547
Kuifeend	132	128	101	102	120
Scholekster	89	89	85	83	86
Slobeend	32	22	25	20	19
Tureluur	153	141	188	183	185
Veldleeuwerik	43	35	42	34	40
Watersnip	3	2	2	2	4
Wulp	32	15	34	36	36
Zomertaling	4	0	5	5	6

Ter vergelijking worden in tabel 5 de aantallen in de 49 telgebieden gegeven die jaarlijks werden onderzocht sinds 2012. Opmerkelijk is het goede jaar 2015 bij Grutto en Kievit. Beide soorten laten in 2016 ten opzichte van van 2012-14 een afname zien. De overige soorten zijn opmerkelijk stabiel in de jaarlijks getelde gebieden. Slobeend lijkt inmiddels heel langzaam achteruit te gaan, terwijl Graspieper duidelijk is toegenomen ten opzichte van 2012-13. De zeldzame soorten Watersnip en Zomertaling hadden beide een goed jaar in 2016.

3.2. Resultaten per fysisch geografische regio in 2016

Tabel 6 geeft voor elke primaire weidevogel weer wat per fysisch geografische regio het aantal territoria (n 2016) en de dichtheid per 100 ha (n/100 ha) is. Het betreft de gegevens uit de 84 in 2016 onderzochte telgebieden. Uit de tabel blijkt dat de dichtheden niet in elke regio gelijk zijn. Soorten van vochtige weilanden ontbreken bijvoorbeeld vrijwel volledig op de zandgronden.

De regio Laagveen herbergt de hoogste dichtheden van de steltlopers Grutto, Kievit en Tureluur. Daarnaast zijn ook Slobeend en Veldleeuwerik goed vertegenwoordigd. De uiterwaarden zijn de belangrijkste regio voor de Graspieper en Scholekster. Buitendijks bevinden zich ook de hoogste dichtheden van Kuifeend en deze zijn ook van belang voor Slobeend. De Wulp behaalt zijn hoogste dichtheid op de zandgronden. Voor soortkaarten van deze 11 primaire weidevogelsoorten per fysisch geografische regio wordt verwezen naar bijlage 4. De soortkaarten zijn vanwege de leesbaarheid per regio in deelkaar-

Tabel 6. Aantallen en dichtheden per 100 ha van primaire weidevogels per fysisch geografische regio binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in 2016.

Soort	Zandgronden		Binnendijks		Buitendijks		Laagveen	
	n 2016	n/100 ha	n 2016	n/100 ha	n 2016	n/100 ha	n 2016	n/100 ha
Graspieper	6	0,36	97	2,52	158	7,58	82	3,23
Grutto	28	1,69	120	3,12	39	1,87	332	13,07
Kievit	110	6,63	311	8,09	85	4,08	739	29,09
Kuifeend	5	0,30	73	1,90	51	2,45	32	1,26
Scholekster	15	0,90	44	1,14	35	1,68	42	1,65
Slobeend	0	0,00	8	0,21	15	0,72	32	1,26
Tureluur	1	0,06	70	1,82	65	3,12	222	8,74
Veldleeuwerik	2	0,12	21	0,55	11	0,53	41	1,61
Watersnip	0	0,00	1	0,03	3	0,14		0,00
Wulp	24	1,45	15	0,39	13	0,62	3	0,12
Zomertaling	0	0,00	1	0,03	7	0,34	5	0,20

ten onderverdeeld, met kleuren wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende fysisch geografische regio's.

3.3. Soortbesprekingen 2016

Hieronder wordt in alfabetische volgorde voor elke soort uit bijlage 1 een korte toelichting gegeven van de belangrijkste resultaten van de inventarisatie van 2016.

Bergeend

In 19 van de 84 telgebieden werden in totaal 39 territoria van de Bergeend vastgesteld. De grootste aantallen bevinden zich in de uiterwaarden verspreid over de provincie. De beste gebieden waren 9829 Putter Polder SBB (zes territoria, voornamelijk bij de plasdras-percelen) en 9183 Hiensche Waard W (vijf).

Bontbekplevier

Deze kustgebonden soort is een uiterst schaarse broedvogel in Gelderland maar staat wel op de 'weidevogellijst'. Geschikte broedhabitat ontbreekt vrijwel geheel in de 84 onderzochte gebieden, hoewel sommige uiterwaarden bij lage waterstanden potentie lijken te hebben. Er werden dan ook geen territoria vastgesteld. Dit was ook het geval in de periode 1997-2015.

Boomvalk

In drie van de 84 in 2016 onderzochte telgebieden werd een territorium van de Boomvalk vastgesteld. In alle gebieden (2025 Meilanden Homoet, 9713 Breedslat en 9914 Halve Wetering) ging het om vogels met territoriaal gedrag, maar nesten werden niet gevonden. In eerdere jaren werden er 0-1 territoria gevonden in de telgebieden binnen het Gelderse weidevogelmeetnet.

Braamsluiper

In zes van de 84 in 2016 onderzochte telgebieden werden in totaal zes territoria van de Braamsluiper vastgesteld. Het ontbreken van heggen in de meeste telgebieden lijkt een beperkende factor voor de aanwezigheid van deze soort.

Brandgans

In één van de 84 telgebieden werden drie territoria van de Brandgans vastgesteld. Het betrof territoriale paren in 9791 Tollewaard. Deze ganzensoort was ook aanwezig met jongen (tientallen paren) in telgebied 9829 Putter Polder SBB; deze vogels broeden op de eilanden in het Nijkerkernauw.

Bruine Kiekendief

Deze roofvogel is een schaarse broedvogel in de provincie Gelderland en zeker in de telgebieden van het Gelderse weidevogelmeetnet. In 2016 werd er een territorium vastgesteld in telgebied 9690 Maurikse Waard. Hier was sprake van nestbouw in een moerassig stuk. Er waren uiteindelijk geen aanwijzingen voor een succesvol broedgeval.

Buizerd

In 31 van de 84 telgebieden werden in totaal 37 territoria van de Buizerd vastgesteld. Een heel normaal aantal voor het Gelderse Meetnet. De soort komt in alle regio's in gelijke mate voor, met 0-2 territoria per telgebied.

Ekster

In 41 van de 84 telgebieden werden in totaal 69 territoria van de Ekster vastgesteld. De soort komt wijd verspreid voor in alle regio's, met een voorkeur voor besloten uiterwaarden en rijk begroeide erven. Met elk zes territoria waren 9687 Nieuwland en 9711 Mellinkmaat de beste telgebieden. In de overige telgebieden ging het om 0-4 territoria, afhankelijk van

de hoeveelheid erven en hagen met potentiële broedplekken.

Engelse Kwikstaart

Deze zangvogel is een schaarse broedvogel in Nederland, waarbij het voorkomen vrijwel geheel beperkt is tot bollenvelden in het westen van het land. Incidenteel worden territoriale vogels waargenomen in Gelderland. De laatste zes jaar was dat niet het geval binnen de telgebieden van het Gelderse Meetnet.

Geelgors

In vijf van de 84 telgebieden werden 10 territoria vastgesteld. 2016 was het eerste jaar dat deze soort werd onderzocht. Het maximum betrof drie territoria in 9714 Beltrumse Veld Z en 9905 Dwarsweg Beltrum. De Geelgors ontbreekt volledig in de onderzochte telgebieden buiten de Achterhoek.

Gele Kwikstaart

In 57 van de 84 telgebieden werden in totaal 197 territoria van de Gele Kwikstaart vastgesteld. Het voorkomen is veelal geconcentreerd in verruigde weilanden met Ridderzuring en akkers met graan of koolzaad. Het voorkomen is hierdoor beperkt tot één of enkele percelen per telgebied. De telgebieden die in 2016 in de driejaarlijkse cyclus werden geteld zijn duidelijk de betere gebieden voor deze soort. In 2015 werden er slechts 134 territoria vastgesteld. In 2015 werd al gemeld dat in bepaalde telgebieden binnendijks in de loop van de telreeks de hoeveelheid ruige percelen met Ridderzuring is toegenomen, met daaraan gekoppeld de Gele Kwikstaart. Dit wordt mooi geïllustreerd door de sterk toegenomen aantallen in telgebied 9683 Ommerense Veld O: 2013 nul, 2014 drie en 2015 acht. Hoge aantallen werden vastgesteld in 9801 Huissense Waard N (13), 9606 Hattermerwaarden (13), 9607 Aersoltweerde (12) en 9684 Eldikse Veld O (10). In de twee telgebieden langs de noordelijke IJssel namen de aantallen ten opzichte van 2015 toe. De andere telgebieden zijn jaarlijks goed voor dergelijke aantallen.

Graspieper

In 54 van de 84 telgebieden werden in totaal 348 territoria van de Graspieper vastgesteld. Deze zangvogel komt verspreid in alle regio's voor, met de nadruk op de buitendijks gelegen telgebieden. Extensief gebruikte uiterwaarden zijn daarbij favoriet. De meeste territoria bevonden zich in 9315 Oosterhoutse Waarden (37) in de uiterwaarden van de Waal. Hierbij moet opgemerkt worden dat dit qua oppervlakte een groot telgebied is vergeleken met andere uiterwaarden. In 2015 waren er 41 territoria in 9108 Winssense Waarden, eveneens langs de Waal. Elders komen telgebieden met meer dan

10 territoria voor, meestal in gebieden met een groot aandeel reservaat of percelen met een late maaidatum. Dit was in 2016, naast 9315, het geval in 9635 Ambtswaard Bommel (16), 9625 Circul W (15), 9732 Erlecomse Waard (14) en 9621 Stifitse Waard (14), op 9625 Circul W na alle uiterwaarden met een grotendeels extensief beheer. Opmerkelijk waren de 12 territoria in 9602 Oenerbroek, een binnendijks telgebied tussen Veluwe en IJssel, wel met een extensief beheer.

Grauwe Gans

In 34 van de 84 telgebieden werden in totaal 148 territoria van de Grauwe Gans vastgesteld. Dit lijkt relatief weinig, want in alle telgebieden lopen in het voorjaar wel paren Grauwe Ganzen rond. Jaren geleden is gekozen om binnen het meetnet alleen vogels met nesten en kleine jongen te tellen. Deze methodiek wordt anno 2016 nog steeds gebruikt om de aantallen te kunnen blijven vergelijken. Telgebied 9315 Oosterhoutse Waarden spande met 22 territoria de kroon, gevolgd door 9311 Ingensche Waard Oost (13) en 583 Arkemheen Kromme Beek (12). In het laatste gebied werd gebroed op het eiland in de Arkervaart. Van een grote toename is inmiddels geen sprake meer in de telgebieden in het Gelderse meetnet. In 9315 Oosterhoutse Waarden namen de aantallen ten opzichte van 2013 bijvoorbeeld niet toe, toen werden ook exact 22 territoria vastgesteld. In 2011 werden nog 61 territoria gevonden in hetzelfde telgebied.

Grauwe Gors

Deze zangvogel is als broedvogel inmiddels vrijwel uitgestorven in Nederland. Het Gelderse rivierengebied was tot in de jaren tachtig een kerngebied voor de soort. In 2016 werden geen Grauwe Gorzen waargenomen tijdens het veldwerk.

Grauwe klauwier

De Grauwe Klauwier is in Gelderland een zeldzame broedvogel van heidevelden en hoogvenen op de Veluwe en in de Achterhoek. Buiten deze gebieden is de soort vrijwel afwezig. Tijdens het veldwerk in 2016 werden geen Grauwe Klauwieren waargenomen.

Grote Canadese Gans

In 20 van de 84 telgebieden werden in totaal 46 territoria van de Grote Canadese Gans vastgesteld. Deze van oorsprong Noord-Amerikaanse soort komt in kleine aantallen verspreid in alle regio's voor, maar is nooit talrijk in de onderzochte gebieden. Het noordwestelijke deel van polder Arkemheen bleek hierop in 2016 een uitzondering. In 580 Ark Boeijegeersche bk SBB werden liefst 15 territoria vastgesteld; de soort broedt hier op slootkanten

in ruig grasland. Daarnaast werden in zowel 582 Arkemheen Riesbeek als in 9721 Rijswijkse Veld vier territoria vastgesteld. Elders betrof het 0-3 territoria per telgebied.

Grote Lijster

De Grote Lijster werd in 2016 voor het eerst onderzocht. In negen van de 84 onderzochte telgebieden werden in totaal 12 territoria van deze soort vastgesteld. Het maximum was twee territoria in 9710 Wolfersveen O, 9711 Mellinkmaat en 9732 Erlecomse Waard.

Grutto

In 57 van de 84 telgebieden werden in totaal 537 territoria van de Grutto vastgesteld. De nadruk in de verspreiding ligt net als in eerdere jaren op de Randmeerkust en het binnendijkse rivierengebied. Veruit de beste van de onderzochte telgebieden lagen in Polder Arkemheen; er werden maximaal 81 territoria in één telgebied geteld (580 Ark Boeijegeersche bk SBB). Gevolgd door 5791 Nekkeveld oost (45), 9829 Putter Polder SBB (39) en 582 Arkemheen Riesbeek (36). Het totale aantal Grutto's in de negen in 2016 onderzochte telgebieden in Polder Arkemheen was 272 territoria. Door de verschillende plas-dras percelen in de polders in combinatie met het maaibeheer lijken er binnen Polder Arkemheen verschuivingen van het ene naar het andere telgebied op te treden. Hierdoor kunnen de aantallen tussen de verschillende telgebieden van jaar tot jaar wat verschillen. In de 75 overige telgebieden werden 0-23 territoria geteld, met grotere aantallen in 9609 Koemkolkweg N Oldebroek (23), 9683 Ommerense Veld O (20), 9685 Eldikse Veld W (15) en 9690 Maurikse Waard (15).

Havik

In één telgebied werd een territorium van de Havik vastgesteld. Dit territorium bevond zich in een wilgenbos in 9621 Stiftse Waard. Van een succesvol broedgeval was zover bekend geen sprake.

Houtduif

De Houtduif werd in 2016 voor het eerst onderzocht. In 65 van de 84 telgebieden werden 275 territoria vastgesteld; het ging om 0-15 territoria per telgebied. Het ontbreken van erven met bomen binnen een telgebied lijkt hierbij de doorslaggevende factor waarom Houtduif niet voorkwam. Hogere aantallen per telgebied waren voorbehouden aan het oosten van de provincie met maximaal 15 in 9710 Wolfersveen O, 13 in 9712 Het Vlakke en 13 in 2025 Meilanden Homoet.

Kemphaan

Deze steltloper is als broedvogel inmiddels zeer

schaars geworden in Nederland. In Gelderland is de soort als broedvogel al sinds de jaren zeventig uiterst zeldzaam. In 2016 werden dan ook geen territoria vastgesteld. Tot de eerste week van mei waren er vooral in 9829 Putter Polder SBB regelmatig (door-trekkende) Kemphanen te bewonderen. Er waren echter geen aanwijzingen (balts, alarm) dat er lokaal vogels een territorium hadden.

Kievit

In 81 van de 84 telgebieden werden in totaal 1.283 territoria van de Kievit vastgesteld. Hiermee is de Kievit net als alle eerdere jaren de wijdst verspreide en talrijkste van de onderzochte soorten. Hoge aantallen bevonden zich in 580 Ark Boeijegeersche bk SBB (163), 9829 Putter Polder SBB (114) en 5791 Nekkeveld oost (63), deze drie telgebieden waren goed voor ruim een kwart van het totaal. Van deze drie telgebieden valt vooral de dichtheid in 9829 Putter Polder SBB (120 territoria/100 ha) op, in de andere twee gebieden was die respectievelijk 76,4 en 69,2 territoria per 100 hectare. Ten opzichte van het laatste jaar dat er geteld was (2013) namen de aantallen in 9829 Putter Polder SBB met liefst 232% toe. De combinatie van plas-dras met kort extensief gebruikt grasland leek in 2016 voor zeer goede omstandigheden te zorgen. Elders werden tussen de nul en 60 territoria vastgesteld. In vier telgebieden ontbrak de Kievit als broedvogel, dit waren 9183 Hiensche Waard W, 9315 Oosterhoutse Waarden, 9621 Stiftse Waard en 9914 Halve Wetering. Op het laatste telgebied na liggen deze allemaal in de uiterwaarden.

Kleine Plevier

In 2016 werden 23 territoria vastgesteld in acht telgebieden. Deze uitgesproken pioniervogel is in het Gelderse meetnet vooral een liefhebber van uiterwaarden. Liefst 10 territoria bevonden zich in 9315 Oosterhoutse Waard, waar een nieuw gegraven nevengeul voor veel geschikte habitat zorgde. Daarnaast waren er drie territoria in 9635 Ambtswaard Bemmelen. In andere telgebieden waren er 0-2 territoria, waarbij de twee territoria op randen van droogvallende plas-dras in 9829 Putter Polder SBB het vermelden waard zijn.

Kluut

Deze soort is in het Gelderse meetnet vooral te vinden in vergraven situaties in uiterwaarden. Het voorkomen is onregelmatig en afhankelijk van graafwerkzaamheden. In 2016 werd één territorium vastgesteld in het binnendijkse telgebied 9683 Ommerense Veld O; deze bevond zich in een waterberging. Van een succesvol broedgeval was evenwel geen sprake door de wisselende waterstanden in de waterberging.

Kneu

Deze Rode Lijstsoort werd in 2016 voor het eerst ook buiten de uiterwaarden en Gelderse Poort onderzocht. In 40 van de 84 telgebieden werden totaal 146 territoria vastgesteld, met een maximum van 24 in 9625 Circul W. Daarnaast werden meer dan tien territoria geteld in 9315 Oosterhoutse Waarden (14) en 9732 Erlecomse Waard (11), binnendijks waren de aantallen een stuk lager met 0-6 territoria per telgebied.

Knobbelzwaan

In 26 van de 84 telgebieden werden in totaal 44 territoria van de Knobbelzwaan vastgesteld. Met een zwaartepunt langs de Randmeerkust. De soort lijkt binnen het Gelderse meetnet stabiel qua aantallen, in 2015 ging het om 25 telgebieden met 45 territoria. Net als in eerdere jaren ging het meestal om nul tot drie territoria per telgebied. In 580 Ark Boeiwegeersche bk SBB (5) en 582 Arnhemse Riesbeek (5) werden de grootste aantallen geteld. Opmerkelijk genoeg verdwenen er tijdens het seizoen enkele nesten in deze gebieden en werden er ook weinig paren met jongen gezien.

Koekoek

Tot 2016 werd de Koekoek uitsluitend in enkele telgebieden in de uiterwaarden en de Gelderse Poort geteld, het ging hier jaarlijks om 0-2 territoria per telgebied. In totaal werden in 2016 in 14 van de 84 telgebieden 18 territoria vastgesteld. Het maximum betrof twee in 9245 Breemwaard, 9513 Berkel Apedijk, 9732 Erlecomse Waard en 9905 Dwarsweg Beltrum.

Krakeend

In 51 van de 84 onderzochte telgebieden werden in totaal 332 territoria van de Krakeend vastgesteld. Hiermee is de soort de meest verspreide en talrijkste onderzochte eendensoort. De meeste territoria bevinden zich langs de Randmeerkust en in het westelijke deel van het binnendijkse rivierengebied, waarbij de Krakeend langzaam oprukt naar het oosten van deze regio. Op veel plekken geholpen door de aanleg van natuurvriendelijke oevers in agrarisch gebied. Het hoogste aantal in één telgebied bedroeg 34 in 580 Ark Boeiwegeersche bk SBB.

Kuifeend

In 43 van de 84 onderzochte telgebieden werden in totaal 166 territoria van de Kuifeend vastgesteld. De aantallen per telgebied liggen tussen de nul en 20. De hoogste aantallen in één telgebied betrof 20 in 9245 Breemwaard en 15 in 580 Ark Boeiwegeersche bk SBB.

Kwartel

Deze zomervogel kenmerkt zich in Nederland door jaarlijks sterk wisselende aantallen. In 2016 werden binnen het meetnet in totaal zes territoria opgetekend, telkens één per telgebied in 580 Ark Boeiwegeersche bk SBB, 9500 Doornspijk Middelbeek, 9625 Circul W, 9635 Ambtswaard Bommel, 9769 Dasselaar en 20448 Eektermerk. In Nederland was 2016 een minder goed 'kwarteljaar' dan 2015.

Kwartelkoning

In geen van de 84 telgebieden werd een Kwartelkoning vastgesteld. Landelijk was 2016, net als 2015, een relatief matig jaar voor de soort (Landelijk soortonderzoek Kwartelkoning, Sovon/Vogelbescherming).

Nijlgans

In 41 van de 84 onderzochte telgebieden werden in totaal 72 territoria van de Nijlgans vastgesteld. Het aantal telgebieden waar de soort voorkomt binnen het Gelderse meetnet is daarmee stabiel (in 2015 39 telgebieden met 73 territoria). Het hoogste aantal in één telgebied was zeven in 9315 Oosterhoutse Waarden. In de overige telgebieden ging het om 0-4 territoria.

Oeverwaluw

De Oeverwaluw komt vanwege zijn aanwijzing als broedvogel voor Natura 2000-gebied Rijntakken voor op de lijst van te onderzoeken soorten. Het voorkomen is beperkt tot gronddepots en afgeslagen rivieroevers in de uiterwaarden. In vijf telgebieden werden kolonies vastgesteld; in totaal 277 nesten. De grootste kolonie bevond zich in telgebied 9635 Ambtswaard Bommel en telde 98 nesten (2015: 179). In 9315 waren verspreid over zes plekken in totaal 100 nesten aanwezig.

Paapje

Deze zangvogel is anno 2015 een schaarse broedvogel in Nederland, waarbij het voorkomen inmiddels vrijwel geheel beperkt is tot de provincie Drenthe. In 2016 ontbrak deze soort wederom als broedvogel binnen het Gelderse meetnet.

Patrijs

In zes van de 84 telgebieden werden in totaal zes territoria van de Patrijs vastgesteld. Het gaat om nul tot één territoria per telgebied. Een stuk minder dan de 20 territoria in 13 gebieden in 2015.

Porseleinhoen

Het Porseleinhoen komt vanwege zijn aanwijzing als broedvogel voor Natura 2000-gebied Rijntakken voor op de lijst van te onderzoeken soorten. De hoge rivierwaterstanden in mei-juni 2016 zorgden

niet voor een influx van de soort in de uiterwaarden, zoals in 2013 wel het geval was. Alleen in 9245 Broomwaard werd een territorium vastgesteld.

Ringmus

De Ringmus werd in 2016 voor het eerst onderzocht. In 12 van de 84 telgebieden werden 50 territoria vastgesteld, met een maximum van 12 in 9762 Zwetselaarse Veld.

Roek

In 2016 bevonden zich geen Roekenkolonies in de onderzochte telgebieden.

Roodborsttapuit

In 36 van de 84 onderzochte telgebieden werden in totaal 115 territoria van de Roodborsttapuit vastgesteld. Het zwaartepunt bevindt zich in het oostelijke rivierengebied, met 18 territoria in 9625 Circul West en 11 in 9315 Oosterhoutse Waarden.

Scholekster

In 67 van de 84 onderzochte telgebieden werden in totaal 139 territoria van de Scholekster vastgesteld. De soort is wijd verspreid, maar nooit talrijk in de onderzochte telgebieden. De aantallen per telgebied zijn vrijwel altijd klein, meestal nul tot drie territoria. Het hoogste aantal (zes) was aanwezig in 5791 Nekkeveld-oost, gevolgd door vijf in 9609 Koemkolkweg N Oldebroek. Daarnaast waren er zes telgebieden waar vier territoria werden vastgesteld.

Slobeend

In 21 van de 84 telgebieden werden in totaal 56 territoria van de Slobeend vastgesteld. Het voorkomen is grotendeels beperkt tot het buitendijkse rivierengebied en de Randmeerkust. Het hoogste aantal in één telgebied bedroeg 11 in 9829 Putter Polder SBB, gevolgd door 580 Ark Boeijegeersche bk SBB (zeven). In beide telgebieden werden ook vrouwtjes met pulen gezien. Het extensieve graslandgebruik in combinatie met ondiepe en soms kronkelige sloten lijkt in deze gebieden voor een goed habitat te zorgen.

Soepgans

In negen van de 84 telgebieden werden in totaal 16 territoria van de Soepgans vastgesteld. De meeste territoria (zeven) bevonden zich in 9183 Hiensche Waard W.

Sperwer

Er werden in 2016, net als in 2013-15, geen territoria van deze soort vastgesteld binnen de grenzen van de onderzochte telgebieden.

Spotvogel

De Spotvogel werd in 2016 voor het eerst onderzocht

buiten de uiterwaarden en Gelderse Poort. In 16 van de 84 telgebieden werden 30 territoria vastgesteld. In de meeste telgebieden ging het om 0-2 territoria. Het maximum betrof vier in 9625 Circul W. In 5843 Putter Polder zuidoost, 9596 Polsmaten Rooijendijk en 9601 Voorbroek N werden drie territoria vastgesteld.

Tafeleend

In één van de 84 telgebieden werden twee territoria van deze zeer schaarse broedvogel in het meetnet vastgesteld en wel in 9830 Fraterwaard Stadsweide.

Torenavalk

In zes van de 84 telgebieden werden in totaal zes territoria van deze soort vastgesteld.

Tureluur

In 55 van de 84 telgebieden werden in totaal 370 territoria van de Tureluur vastgesteld. De verspreiding was net als in eerdere jaren grotendeels gelijk aan de Grutto. De grootste aantallen werden, inmiddels traditioneel, vastgesteld langs de Randmeerkust. Het grote telgebied 580 Ark Boeijegeersche bk SBB (213 hectare) was met 66 territoria alleen al goed voor 17% van het totale aantal Tureluurs binnen het Gelderse Meetnet. Andere telgebieden met hoge aantallen waren 5791 Nekkeveld oost (25), 9829 Putter Polder SBB (24) en 9609 Koemkolkweg N Oldebroek (17).

Veldleeuwerik

In 20 van de 84 telgebieden werden in totaal 78 territoria van de Veldleeuwerik vastgesteld. Het voorkomen is de laatste jaren erg plaatselijk en beperkt zich jaarlijks tot enkele percelen in veelal dezelfde telgebieden. De hoogste aantallen bevonden zich in 580 Ark Boeijegeersche bk SBB (25). Dit telgebied is gelijk goed voor éénderde van het totale aantal in 2016. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat dit telgebied met 213 hectare aan de forse kant is; de dichtheid was hier met 11,7 territoria per 100 ha echter ook een stuk hoger dan in andere telgebieden.

Visdief

Deze stern komt in de telgebieden binnen het weidevogelmeetnet vooral voor in vergraven situaties in de uiterwaarden, waarbij de aantallen van jaar tot jaar fluctueren. In 2016 waren in drie van de 84 telgebieden Visdieven aanwezig: in 9832 Fraterwaard Waardmansplaat, 9635 Ambtswaard Bommel en 9315 Oosterhoutse Waarden werd een territorium vastgesteld.

Watersnip

In drie van de 84 telgebieden werden in totaal vijf territoria van de Watersnip vastgesteld. Drie ter-

territoria meer dan in 2015. Het ging om één territorium in 9302 Pompstation Holk in Arkemheen, één territorium in 9682 Ommerense Veld W en drie in 9690 Maurikse Waard. Alleen in het laatste gebied is het voorkomen vanaf 2012 regelmatig (jaarlijks 2-3 territoria). In 9682 Ommerense Veld W is het voorkomen onregelmatig, evenals in de telgebieden in Polder Arkemheen.

Wintertaling

In zeven van de 84 telgebieden werden in totaal 13 territoria van de Wintertaling vastgesteld. Een heel goed resultaat vergeleken met de nul territoria in 2015. Zowel in 580 Ark Boeijegeersche bk SBB als 9829 Putter Polder SBB waren drie territoria aanwezig. In de drie telgebieden in de Fraterwaard (9830 Stadsweide, 9831 Dordtse Wei en 9832 Waardmansplaat) waren respectievelijk twee, één en één territoria aanwezig. Daarnaast werden in 9650 Lage Veldslagen N (1) en 9245 Breemwaard (2) territoria vastgesteld. In hoeverre er ook daadwerkelijk gebroed is in de telgebieden is onduidelijk; in alle gebieden waren eind juni paren aanwezig.

Wulp

In 28 van de 84 telgebieden werden in totaal 55 territoria van de Wulp vastgesteld. Het grootste deel van de territoria bevond zich, zoals gewoonlijk, op de zandgronden en in het binnendijkse rivierengebied. De Wulp komt nergens in grote aantallen voor; het maximum was vier, zowel in 9712 Het Vlakke, 9832 Fraterwaard Waardmansplaat en 9905 Dwarsweg Beltrum. Deze gebieden zijn jaarlijks goed voor dergelijke aantallen.

Zomertaling

In negen van de 84 telgebieden werden in totaal 13 territoria van de Zomertaling vastgesteld, een beter resultaat dan de vijf territoria in vijf telgebieden in 2015. Wel blijft deze soort mager vertegenwoordigd binnen het meetnet. In drie telgebieden werden meerdere territoria vastgesteld, 9785

Kleine Woldweg Oldebroek (3), 9830 Fraterwaard Stadsweide (2) en 9315 Oosterhoutse Waarden (2). Daarnaast bevonden zich territoria in 5843 Putter Polder zuidoost, 9635 Ambtswaard Bommel, 9684 Eldikse Veld O, 9791 Tollewaard, 9829 Putter Polder SBB en 9832 Fraterwaard Waardmansplaat. Zonder uitzondering telgebieden waar de Zomertaling in eerdere jaren acte de présence gaf.

Zomertortel

Deze kleine duif trekt jaarlijks naar Afrika ten zuiden van de Sahara om te overwinteren. Sinds 2004 staat de soort op de Nederlandse Rode Lijst. Daarnaast staat de soort sinds 2015 ook op de Internationale Rode Lijst van de IUCN, vanwege de afname in grote delen van het uitgestrekte broedgebied. De trend in Nederland is sterk negatief. In Gelderland is de soort anno 2016 zeer schaars. Het geeft te denken dat in ruim 700 velduren in maart-juli 2016 de Zomertortel geen enkele maal is waargenomen door de medewerkers aan deze inventarisatie.

Zwarte Kraai

In 64 van de 84 telgebieden werden in totaal 170 territoria van de Zwarte Kraai vastgesteld (in 2015 67 telgebieden met 171 territoria). De soort komt wijd verspreid voor in alle regio's en ontbreekt vrijwel alleen binnen de grenzen van een telgebied als er geen geschikte nestbomen aanwezig zijn, zoals in de telgebieden in Polder Arkemheen opvallend is. Het hoogste aantal bedroeg 14 in 9315 Oosterhoutse Waarden, een groot telgebied in de uiterwaarden langs de Waal met verspreide bomen en bosjes.

Zwarte Stern

Het voorkomen van deze soort is in Gelderland vrijwel beperkt tot enkele kolonies langs de Waal en in de Gelderse Poort. Daarbuiten is de Zwarte Stern zeer zeldzaam. In 2016 werd in telgebied 9785 Kleine Woldweg Oldebroek één territorium gehonoreerd op basis van eind mei alarmerende vogels; een nest werd niet gevonden.

4. Trends 1997-2016

Hieronder wordt voor de 11 primaire weidevogelsoorten de index voor de periode 1997-2016 gegeven. Hierbij werd het aantal territoria in startjaar 1997 op 100 gesteld. Het jaar 2001 ontbreekt vanwege de omvangrijke uitbraak van Mond- en klauwzeer (MKZ) in dat jaar; het veldwerk kon toen niet op een gestandaardiseerde manier plaatsvinden doordat veel telgebieden niet toegankelijk waren. De indexen zijn berekend aan de hand van alle beschikbare telgegevens binnen het Gelderse weidevogelmeetnet.

In paragraaf 4.1. worden per soort de trends weergegeven voor alle telgebieden tezamen. Deze trends betreffen uitsluitend de telgebieden binnen het meetnet en niet de gehele provincie. Maar de trends zijn hoogstwaarschijnlijk wel representatief zijn voor het agrarische gebied in de gehele provincie.

In paragraaf 4.2. worden per soort de trends weergegeven voor de telgebieden per fysisch-geografische regio. Daarbij komen alleen die primaire weidevogelsoorten aan bod waarvan genoeg gegevens beschikbaar zijn om een betrouwbare trendgrafiek te kunnen maken. Deze trends zijn binnen Gelderland hoogstwaarschijnlijk representatief voor de vier fysisch-geografische regio's waarin de telgebieden liggen. De telgebieden zijn verspreid neergelegd over de vier regio's, zowel in goede als minder goede gebieden voor weidevogels.

In tabel 7 is een overzicht opgenomen van de soorten waarvan in dit hoofdstuk een trendgrafiek is opgenomen. Het aantal territoria van Watersnip en Zomertaling was in 2016, net als in 2014 en 2015 te gering om een trend te kunnen berekenen. Voor de

Tabel 7. Trendgrafieken Gelderse weidevogelmeetnet 2016 per fysisch-geografische regio. Totaal: hele meetnet, LV: Laagveen, Binnen: binnendijks rivierengebied, Buiten: uiterwaarden, Zand: zandgronden Achterhoek & Gelderse Vallei.

Soort	Totaal	LV	Binnen	Buiten	Zand
Graspieper	X	X	X	X	
Grutto	X	X	X	X	X
Kievit	X	X	X	X	X
Kuifeend	X	X	X	X	
Scholekster	X	X	X	X	X
Slobeend	X	X	X	X	
Tureluur	X	X	X	X	
Veldleeuwerik	X	X	X	X	
Watersnip					
Wulp	X		X	X	X
Zomertaling					

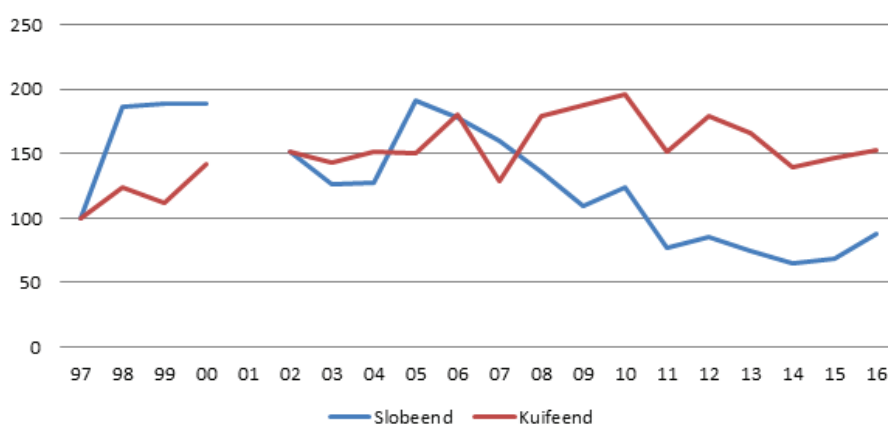
Veldleeuwerik kon voor het eerst geen trend bepaald worden voor de zandgronden.

4.1. Provinciale indexen per soort

In deze paragraaf worden de belangrijkste populatieontwikkelingen voor de primaire weidevogels geschetst voor het gehele meetnet. Daarbij zijn vergelijkbare soorten in de grafieken samengenomen.

Het jaar 2001 ontbreekt in de grafieken vanwege de MKZ-crisis. Er is voor gekozen geen berekening van de trend in dat jaar te maken, omdat basisinformatie uit geheel Nederland ontbreekt.

Figuur 4.1.1. Indexen van Slobeend en Kuifeend binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

Van de drie eendensoorten zijn van Zomertaling wederom onvoldoende gegevens beschikbaar voor het berekenen van een index over het Gelderse weidevogelmeetnet. Slobeend neemt sinds 2005 in aantal af, maar in 2016 namen de aantallen ten opzichte van

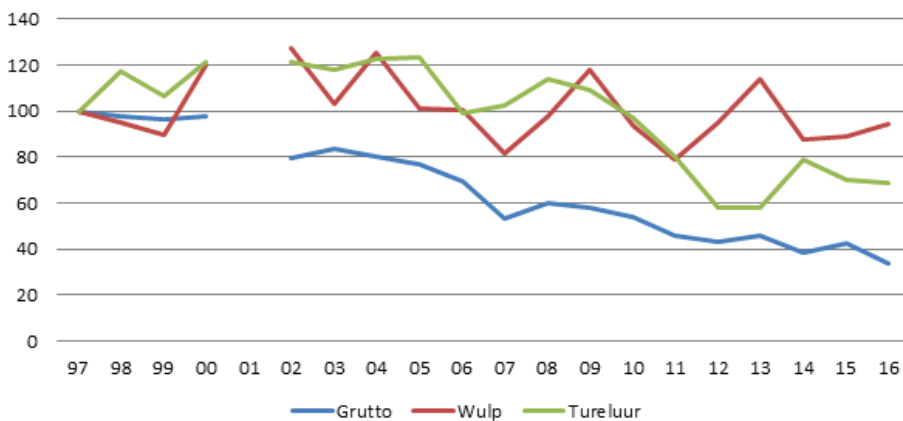
2014 en 2015 licht toe. De Kuifeend is vanaf 2002 stabiel met licht schommelende aantallen. Voor beide soorten loopt de trend parallel aan de landelijke trend (zie trendgrafieken op <http://www.sovon.nl/nl/content/soorten>).

Figuur 4.1.2. Indexen van Scholekster en Kievit binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

Beide 'akkersteltlopers' in het meetnet leken tot 2005 redelijk stabiel, maar laten vanaf 2005-2007 een gestage afname zien. Na 2012 lijkt de index van de Kievit te stabiliseren, met in 2015 zelfs een lichte toename. De Scholekster blijft gestaag afnemen,

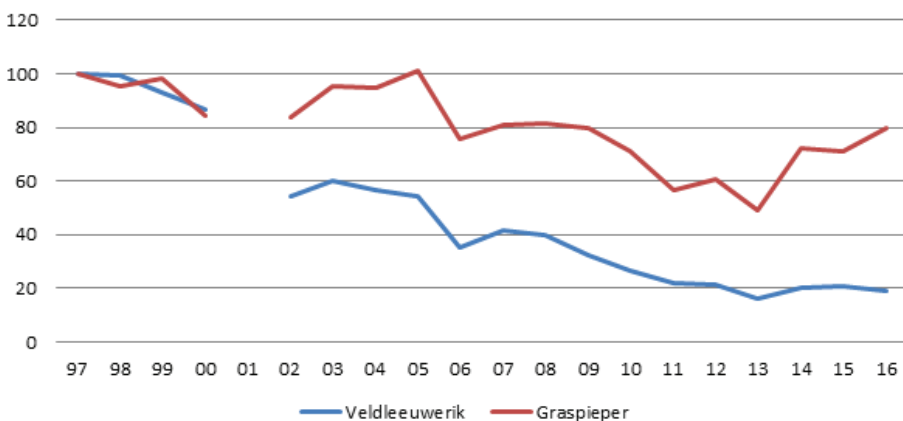
vanaf 2011 wordt ieder jaar een nieuw dieptepunt in de index bereikt. 2016 was dan ook de laagste index sinds 1997. De geconstateerde afname loopt parallel met de negatieve landelijke trend.

Figuur 4.1.3. Indexen van Grutto, Tureluur en Wulp binnen het Gelderse in totaal over 1997-2016.

Van de Watersnip zijn onvoldoende gegevens beschikbaar uit 2016 voor het berekenen van een index. De overige drie 'graslandsteltlopers' laten een wisselend beeld zien. De Grutto neemt vanaf het begin in aantal af, waarbij de index in 2016 de laagste is sinds 1997. Tureluur laat vanaf 2005 een afname zien. De stijging in 2014 wees op een goed jaar voor

de soort. De Wulp lijkt nog steeds stabiel. De trend vertoont vanaf 2006 flinke jaarlijkse schommelingen. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door de door de grote territoria van de soort. Hierdoor zijn de aantallen Wulpen per telgebied laag, waarbij het aan- of afwezig zijn van een territorium in een telgebied in sommige gevallen een kwestie van toeval is.

Figuur 4.1.4. Indexen van Veldleeuwerik en Graspieper binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

Beide zangvogels laten vanaf het begin een afname zien. Deze afname is ongetwijfeld al voor 1997 inge-

zet. Veldleeuwerik volgt de landelijke trend en is in het meetnet ten opzichte van 1997 met ruim 80%

afgenomen. Het dieptepunt werd bereikt in 2013, de laatste drie jaar lijkt er sprake te zijn van een stabilisatie in de aantallen. Landelijk is de soort de afgelopen tien jaar stabiel. Graspieper is tot 2005 redelijk stabiel en neemt daarna af. Vanaf 2013 lijkt er echter

sprake van een herstel en ligt de index rond de waarde van 2007-09. Ook landelijk nemen de aantallen recent weer toe. Het is afwachten of deze positieve ontwikkeling te komende jaren doorzet.

4.2. Trends per soort per fysisch geografische regio

In deze paragraaf worden de belangrijkste populatieontwikkelingen voor de primaire weidevogels geschetst per fysisch geografische regio. Alleen soorten

waarvoor voldoende gegevens beschikbaar zijn voor het berekenen van een index worden – in alfabetische volgorde – weergegeven.

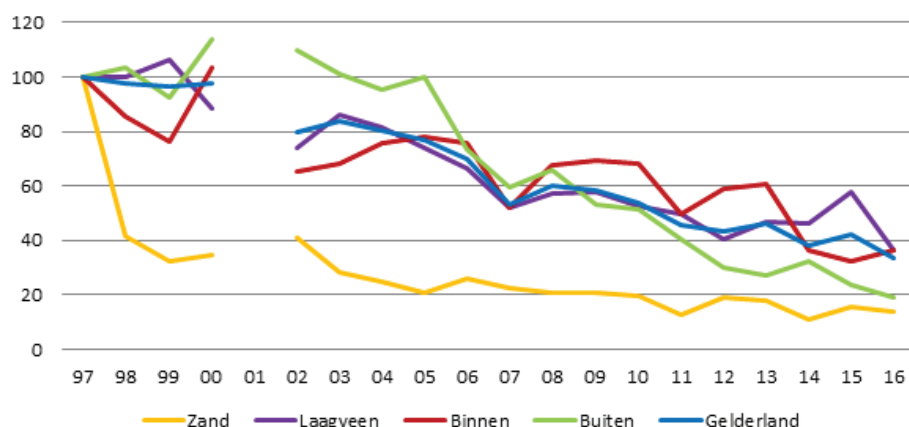
Figuur 4.2.1. Index van Graspieper per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De Graspieper laat ten opzichte van 2015 in alle fysisch-geografische regio's een toename zien. De trend op laagveen en binnendijks is na een aanvankelijke afname inmiddels stabiel. De aantallen liggen echter in beide regio's nog onder die van rond de eeuwwisseling. Deze ontwikkelingen lopen gelijk

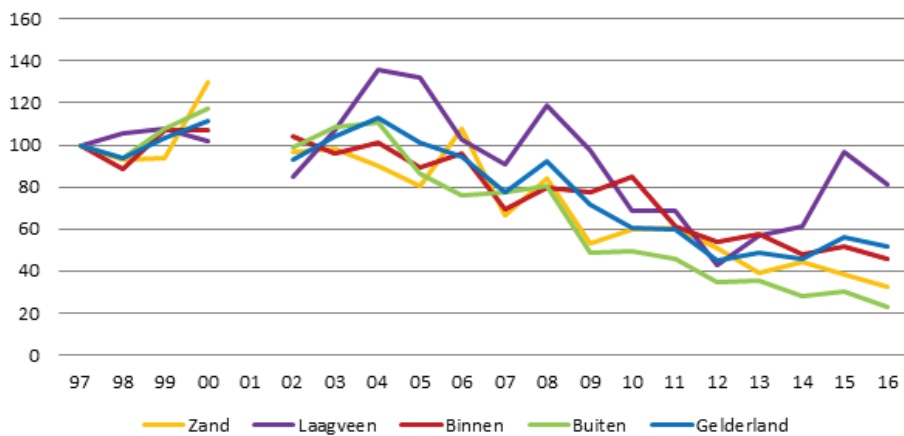
met de landelijke trend, waar de aantallen de afgelopen 10 jaar stabiel zijn. De aantallen buitendijks nemen vanaf 2013 weer toe, na een afname in 2005-2011, vooral in extensief beheerde uiterwaarden en begraasde natuurontwikkelingsgebieden doet de Graspieper het goed.

Figuur 4.2.2. Index van Grutto per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De Grutto is binnen het Gelderse meetnet sinds 1997 sterk afgenomen en bereikte in 2016 de laagste index sinds de start van de telreeks. In de fysisch-geografische regio Laagveen, die voor deze soort de grootste aantallen territoria bevat, leek de Grutto de laatste jaren niet verder af te nemen. Maar het aanvankelijke herstel van de aantallen in 2012-15 werd gevolgd door de laagste index vanaf 1997. Buitendijks werd in 2016 eveneens de laagste index

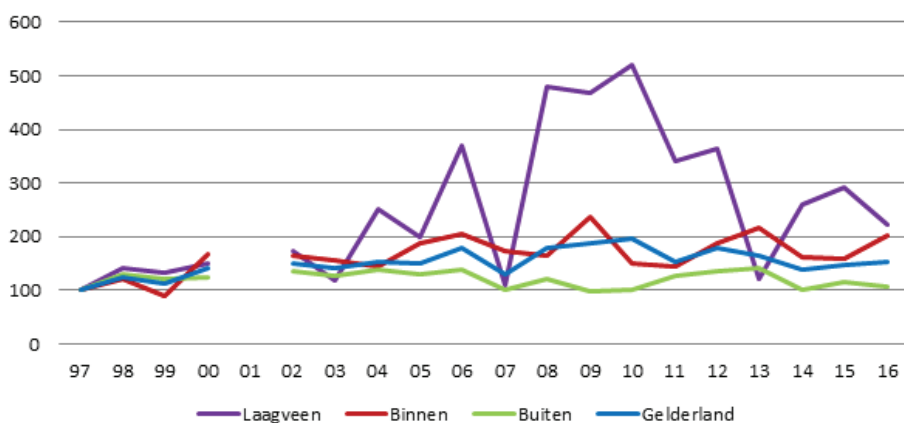
sinds 1997 bereikt, de afname in de uiterwaarden gaat hiermee onverminderd door. Tussen 2007 en 2013 leek de trend in de binnendijkse gebieden zich te stabiliseren, de afname in 2014 en 2015 was vorig jaar dan ook een verrassing, maar leek in 2016 niet verder door te zetten. Op de zandgronden is de Grutto zijn de aantallen in 2016 erg laag, maar lijkt de soort vanaf 2011 stabiel.

Figuur 4.2.3. Index van Kievit per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De talrijkste broedvogel binnen het Gelderse meetnet – de Kievit – laat in de fysisch-geografische regio laagveen een opmerkelijk beeld zien. Vanaf 2012 neemt de index toe en liep in 2015 in de richting van het startjaar 1997. In 2016 maakte de soort daar een pas op de plaats. In de fysisch-geografische regio's binnendijks, buitendijks en zandgronden nam de

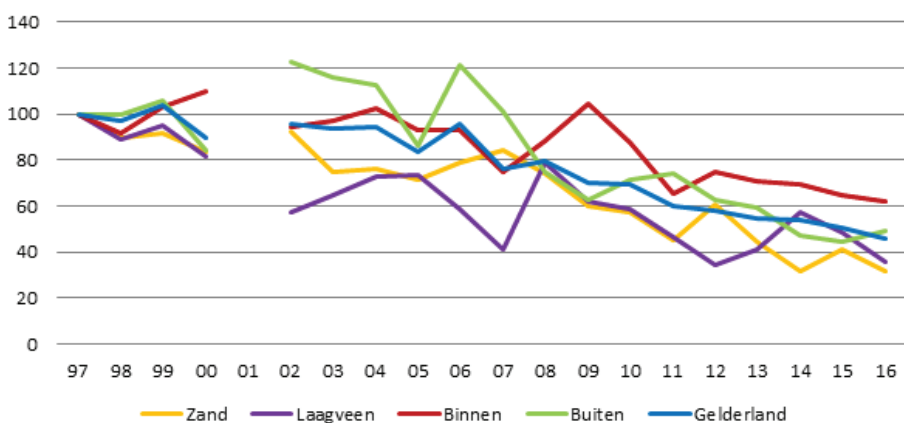
Kievit ten opzichte van 2015 weer verder af. In alle drie de regio's werd de laagste index sinds 1997 bereikt. Hoewel een afname vanaf 1997 in Gelderland evident is lijkt er vanaf 2012 sprake van enige stabilisatie, dit wordt echter vooral veroorzaakt door de recente ontwikkelingen in de regio Laagveen. Elders neemt de soort nog steeds in aantal af (zie boven).

Figuur 4.2.4. Index van Kuifeend per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De Gelderse trend van Kuifeend is stabiel met een stabiele trend in de fysisch-geografische regio's bui-

tendijks, binnendijks en Laagveen.

Figuur 4.2.5. Index van Scholekster per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

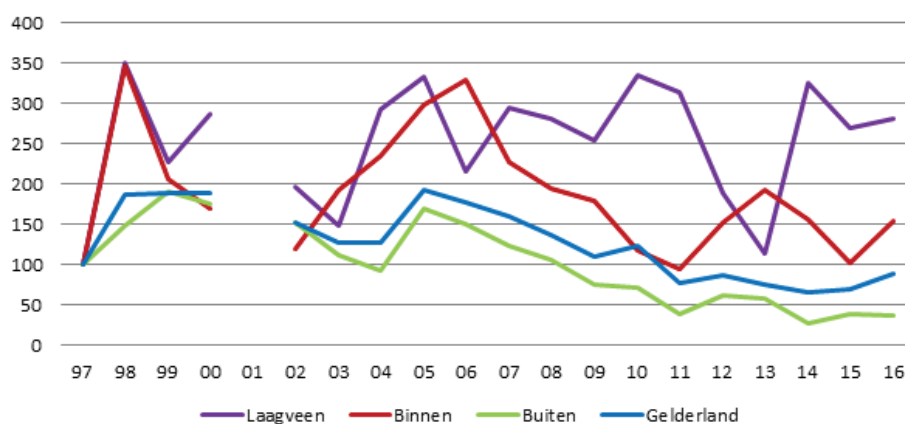
De Scholekster vertoont binnen het Gelderse weidevogelmeetnet vanaf 1997 een langzame, maar gestage afname. Met in 2016 wederom de laagste index sinds het startjaar.

Per fysisch-geografische regio is het beeld de laatste jaren verschillend, maar over de hele lijn is een afname evident. Op de zandgronden nam de Scholekster in 2015 voor het eerst sinds 1997 niet verder af, in

2016 daalde de index weer in de richting van het daljaar 2014. Buitendijks werd in 2015 de laagste index bereikt en namen de aantallen iets toe. Binnendijks werd de laagste index sinds 1997 bereikt. In de regio

laagveen namen de aantallen tussen 2012-14 toe, maar inmiddels kruipt de index weer in de richting van daljaar 2012..

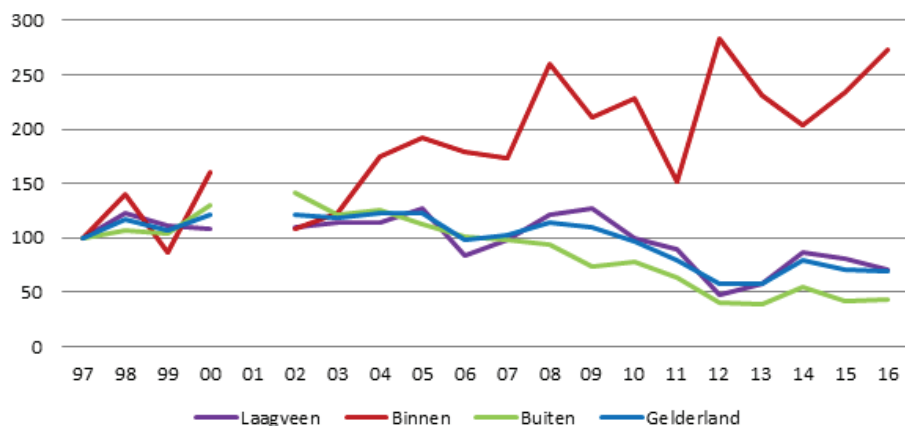
Figuur 4.2.6. Index van Slobeend per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De Slobeend laat binnen het Gelderse weidevogelmeetnet vanaf 1997 een afname zien. Vanaf 2014 lijkt er herstel op te treden de afname iets af te vlakken. In de fysische-geografische regio laagveen is de

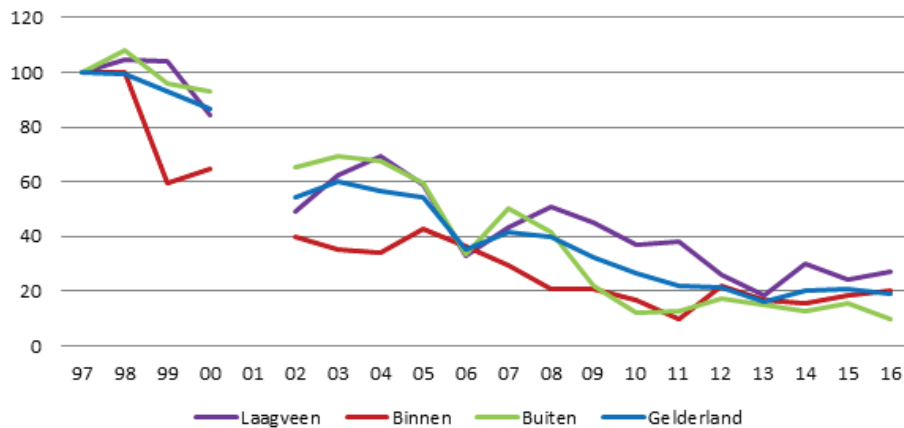
trend stabiel, weliswaar met opvallende pieken en dalen. De trend buitendijks is negatief, maar lijkt vanaf 2010 te stabiliseren. Binnendijks is de trend onduidelijk, met pieken en dalen.

Figuur 4.2.7. Index van Tureluur per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De Tureluur is vrijwel afwezig op de zandgronden, maar in de andere fysisch-geografische regio's is de soort goed vertegenwoordigd. Vanaf 1997 is de trend negatief. De trend buitendijks en in de regio laagveen loopt gelijk met de trend in het hele Gelderse Weidevogelmeetnet, de grootste aantallen Tureluurs

zitten dan ook in deze regio's. De Tureluur is buitendijks vanaf de eeuwwisseling achteruit gegaan, vanaf 2012 lijkt er stabilisatie op te treden. Binnendijks is de trend vanaf 1997 positief, met de nodige fluctuaties. De index in 2016 benaderde het piekjaar 2012.

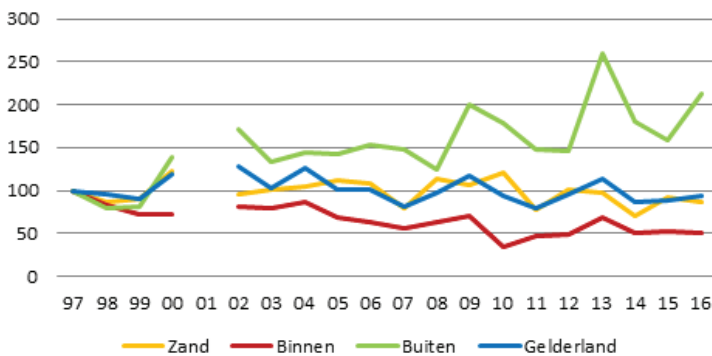

Figuur 4.2.8. Index van Veldleeuwerik per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De Gelderse trend van de Veldleeuwerik is – net als de landelijke trend – sterk negatief. Deze afname loopt in alle fysisch-geografische regio’s redelijk gelijk. In 2016 daalde het aantal licht ten opzichte van 2014 en 2015. Buitendijks werd in 2016 de laagste

index sinds 1997 bereikt, na een stabiele trend vanaf 2010. In de fysische-geografische regio’s Laagveen en Binnendijks was de index hoger dan het voorgaande jaar. Op de zandgronden waren de aantallen te laag om een index te kunnen berekenen.

Wulp

Figuur 4.2.9. Index van Wulp per fysisch-geografische regio ten opzichte van de index binnen het Gelderse weidevogelmeetnet in totaal over 1997-2016.

De Wulp is in drie fysisch geografische regio’s vertegenwoordigd. In de laagveengebieden langs de Randmeerkust is de soort uiterst schaars. De Gelderse trend is, net als de trend binnendijks sta-

biel. Buitendijks neemt de Wulp, met de nodige fluctuaties, toe. De trend in het binnendijkse gebied is vanaf 2010 lijkt de soort licht af te nemen op de zandgronden.

5. Soortbesprekingen soorten in telgebieden ANLb

In 2016 zijn ten behoeve van ANLb-monitoring (Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer) 22 extra telgebieden onderzocht, in totaal 3.249 hectare. Deze liggen zowel in gebieden die zijn aangewezen als aandachtsgebied voor soorten van Droge Dooradering als daar buiten (zie figuur 5.1.). Deze keuze is gemaakt om toekomstige beheermaatregelen te kunnen evalueren. Bij de keuze voor telgebieden is vooraf gekeken naar de aanwezigheid van heggen, houtwallen en bosjes in de gebieden en zijn de telgebieden zo gesitueerd dat er voldoende van deze landschapselementen aanwezig zijn. In de 84 telgebieden uit het langer lopende meetnet zijn de onderstaande soorten aan de lijst van te tellen soorten toegevoegd (zie bijlage 1). In veel van die telgebieden bleken deze soorten afwezig of erg schaars, vooral omdat ze gesitueerd zijn in open gebieden met weinig landschapselementen. Voor het gemak worden de nieuwe telgebieden aangeduid als 'ANLb-telgebieden' en de overige als 'weidevogelgebieden'. In totaal werden in de 22 ANLb-telgebieden 782 territoria van 27 soorten van de 'weidevogellijst' vastgesteld (zie tabel 5.1.).

Braamsluiper

In één van de 22 ANLb-telgebieden (8333 Velswijker Broek Oost) werd een territorium van de Braamsluiper vastgesteld.

Geelgors

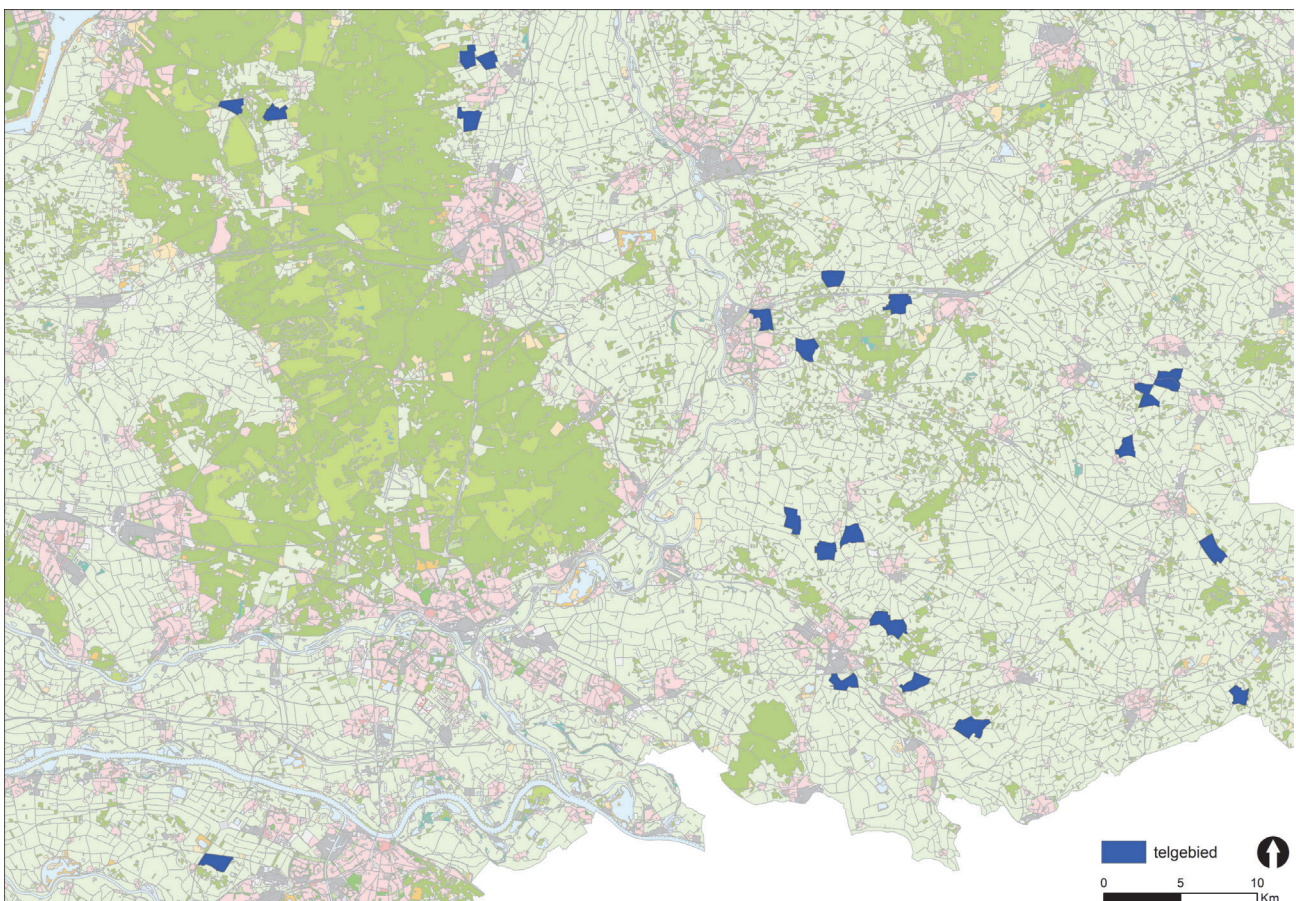
In 10 ANLb-telgebieden werden in totaal 21 territoria van de Geelgors vastgesteld. Het maximum betrof vijf in 8326 Stortelersbosch.

Grauwe klauwier

De Grauwe Klauwier is in Gelderland een zeldzame broedvogel van heidevelden en hoogvenen op de Veluwe en in de Achterhoek. Buiten deze gebieden is de soort vrijwel afwezig. Tijdens het veldwerk in 2016 werden geen Grauwe Klauwieren waargenomen.

Grote Lijster

In 14 ANLb-telgebieden werden in totaal 26 territoria van de Grote Lijster vastgesteld. Het maximum betrof vier in 8326 Stortelersbosch.

Figuur 5.1. Telgebieden ANLb-monitoring 2016.

Tabel 5.1. Aantallen en dichtheden 22 ANLb-telgebieden in 2016.

Soort	Aantal	N/100 ha	Soort	Aantal	N/100 ha
Braamsluiper	1	0,03	Nijlgans	5	0,15
Buizerd	17	0,52	Ooievaar	1	0,03
Ekster	85	2,62	Patrijs	7	0,22
Geelgors	21	0,65	Ringmus	14	0,43
Gele Kwikstaart	23	0,71	Roek	10	0,31
Grauwe Gans	2	0,06	Roodborsttapuit	16	0,49
Grote Lijster	26	0,80	Scholekster	10	0,31
Houtduif	287	8,83	Sperwer	1	0,03
Kievit	71	2,19	Spotvogel	13	0,40
Kneu	6	0,18	Torenavalk	6	0,18
Knobbelzwaan	4	0,12	Veldleeuwerik	4	0,12
Koekoek	6	0,18	Wulp	5	0,15
Krakeend	8	0,25	Zwarte Kraai	121	3,72
Kuifeend	12	0,37			

Houtduif

In 22 van de ANLb-telgebieden werden in totaal 287 territoria van de Houtduif vastgesteld. Het maximum betrof 28 in 8327 Zwolle – Slinge. Het minimum aantal was twee.

Kneu

In 3 van de ANLb-telgebieden werden in totaal zes territoria van de Kneu vastgesteld.

Koekoek

Deze broedparasiet staat sinds 2004 op de Rode Lijst. Tot 2016 werd de soort uitsluitend in enkele telgebieden in de uiterwaarden geteld, het gaat hier om 0-2 territoria per telgebied. De aantallen in deze gebied lijken stabiel. In 2016 werden in vijf van de ANLb-telgebieden in totaal zes territoriale Koekoeken vastgesteld.

Ringmus

In acht van de ANLb-telgebieden werden in totaal 14 territoria van de Ringmus vastgesteld.

Roek

In twee van de ANLb-telgebieden werden in totaal 10 Roekennesten geteld. Zeven in 8330 Zutphen-Oostveensepad en drie in 8332 IJzerveorde – Doetinchem.

Spotvogel

In acht van de ANLb-telgebieden werden in totaal 13 territoria van de Spotvogel vastgesteld.

Zomertortel

Deze kleine duif trekt jaarlijks naar Afrika ten zuiden van de Sahara om te overwinteren. Sinds 2004 staat de soort op de Nederlandse Rode Lijst. Daarnaast staat de soort sinds 2015 ook op de Internationale Rode Lijst van de IUCN, vanwege de afname in grote delen van het uitgestrekte broedgebied. De trend in Nederland is sterk negatief. In Gelderland is de soort anno 2016 zeer schaars. Het geeft te denken dat in ruim 700 velduren in maart-juli 2016 de Zomertortel geen enkele maal is waargenomen door de medewerkers aan deze inventarisatie.

Literatuur

- BEINTEMA A.J., MOEDT O. & ELLINGER D. 1995. Ecologische Atlas van de Nederlandse weidevogels. Schuyt & Co, Haarlem.
- VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER K. & THISSEN J. (red.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.
- DE BOER V. & SLATERUS R. 2012. Weidevogels binnen het provinciale meetnet in Gelderland in 2012. Sovon-rapport 2012/48. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. & SLATERUS R. 2013. Weidevogels binnen het provinciale meetnet in Gelderland in 2013. Sovon-rapport 2013/39. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. & SLATERUS R. 2014. Weidevogels binnen het provinciale meetnet in Gelderland in 2014. Sovon-rapport 2014/45. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- VAN DIJK A.J. & BOELE A. 2011. Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- MAJLOOR F., DE BOER V., & VAN DIERMEN J. 2008. Broedvogels in de Gelderse Poort in 2007. Trends vanaf 1990 en recente ontwikkeling 2002-2007. Sovon-inventarisatierapport 2008/03. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- VERGEER J.W., VAN DIJK A.J., BOELE A., VAN BRUGGEN J. & HUSTINGS F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
-

Bijlagen

Bijlage 1. Onderzochte soorten

Soort	Soort
Bergeend	Kuifeend*
Bontbekplevier	Kwartel
Boomvalk	Kwartelkoning
Braamsluiper+	Nijlgans
Brandgans	Oeverzwaluw
Bruine Kiekendief	Paapje
Buizerd	Patrijs
Ekster	Ringmus+
Engelse Kwikstaart	Roek
Geelgors+	Roodborsttapuit
Gele Kwikstaart	Scholekster*
Graspieper*	Slobeend*
Grauwe Gans	Soepgans
Grauwe Gors	Sperwer
Grauwe Klauwier+	Spotvogel+
Grote Canadese Gans	Tafeleend
Grote Lijster+	Torenvalk
Grutto*	Tureluur*
Havik	Veldleeuwerik*
Houtduif+	Visdief
Kemphaan*	Watersnip*
Kievit*	Wintertaling
Kleine Plevier	Wulp*
Kluut	Zomertaling*
Kneu+	Zomertortel+
Knobbelzwaan	Zwarte Kraai
Koekoek+	Zwarte Stern
Krakeend	

*primaire weidevogel (Beintema *et al* 1995).

+ ANLb-soort, in 2016 op lijst gezet

Bijlage 2. Aantallen en dichtheden onderzochte soorten 2016 (84 telgebieden).

Soort	Aantal	N/100 ha	Soort	Aantal	N/100 ha
Bergeend	39	0,4	Kwartel	6	0,1
Blauwe Reiger	9	0,1	Nijlgans	72	0,7
Boomvalk	3	0,0	Oeverloper	1	0,0
Braamsluiper	6	0,1	Oeverzwaluw	277	2,8
Brandgans	3	0,0	Ooievaar	6	0,1
Bruine Kiekendief	1	0,0	Patrijs	6	0,1
Buizerd	37	0,4	Porseleinhoen	1	0,0
Ekster	69	0,7	Ringmus	50	0,5
Geelgors	10	0,1	Roek	0	0,0
Gele Kwikstaart	197	2,0	Roodborsttapuit	112	1,1
Graspieper	348	3,5	Scholekster	139	1,4
Grauwe Gans	148	1,5	Slobeend	56	0,6
Grote Canadese Gans	46	0,5	Soepgans	16	0,2
Grote Lijster	12	0,1	Spotvogel	30	0,3
Grutto	537	5,5	Tafeleend	2	0,0
Havik	1	0,0	Torenavalk	6	0,1
Houtduif	275	2,8	Tureluur	370	3,8
Kievit	1283	13,1	Veldleeuwerik	78	0,8
Kleine Plevier	23	0,2	Visdief	3	0,0
Kluut	1	0,0	Watersnip	5	0,1
Kneu	146	1,5	Wintertaling	13	0,1
Knobbelzwaan	44	0,4	Wulp	55	0,6
Koekoek	18	0,2	Zomertaling	13	0,1
Kolgan	7	0,1	Zwarte Kraai	170	1,7
Krakeend	332	3,4	Zwarte Stern	1	0,0
Kuifeend	166	1,7			

Bijlage 3. Telgebiednummers en -namen onderzocht in 2016.

Telgebied nr	Telgebiednaam	Fysisch-geografische regio	Frequentie
580	Ark Boeijegeersche bk SB	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
582	Arkemheen Riesbeek	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
583	Arkemheen Kromme beek	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
2025	Meilanden Homoet	Binnendijks	Jaarlijks
5791	Nekkeveld oost	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
5841	Putter Polder west	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
5843	Putter Polder zuidoost	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
5845	Stokkersbrug Z	Zandgronden	Anlb
5846	Stokkersbrug N	Zandgronden	Anlb
5985	Wezel Kampbroek	Zandgronden	Anlb
8324	Hanendorp	Zandgronden	Anlb
8325	Leuvenumsche Veld	Zandgronden	Anlb
8326	Stortelersbosch	Zandgronden	Anlb
8327	Zwolle - Slinge	Zandgronden	Anlb
8328	Silvolde - Kroezendijk	Zandgronden	Anlb
8329	Reigersvoort	Zandgronden	Anlb
8330	Zutphen - Oostveensepad	Zandgronden	Anlb
8331	Harfsensche Enk Zuid	Zandgronden	Anlb
8332	Doetinchem - Ijzevoorde	Zandgronden	Anlb
8333	Velswijker Broek Oost	Zandgronden	Anlb
8334	Wijnbergen - Oude IJssel	Zandgronden	Anlb
8335	Vaassen - Hegge	Zandgronden	Anlb
8336	Lochem - Berkel	Zandgronden	Anlb
8337	Warken	Zandgronden	Anlb
8338	Haarlosche Veld	Zandgronden	Anlb
8339	Beltrum - Bultemansweg	Zandgronden	Anlb
8340	Gaanderen - Peppelmansdijk	Zandgronden	Anlb
8341	Dunsborg	Zandgronden	Anlb
8342	De Haere	Zandgronden	Anlb
8343	Elspeet - kleine kolonie	Zandgronden	Anlb
9183	Hiensche Waard W	Buitendijks	Jaarlijks
9235	Rietkampen west	Binnendijks	Driejaarlijks
9236	Rietkampen	Binnendijks	Driejaarlijks
9245	Breemwaard	Buitendijks	Jaarlijks
9302	Pompstation Holk	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
9303	Doornsteeg Holk	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
9311	Ingense Waard Oost	Buitendijks	Jaarlijks
9315	Oosterhoutse Waarden	Buitendijks	Driejaarlijks
9326	De Vliert	Binnendijks	Jaarlijks
9500	Doornspijk Middelbeek	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
9513	Berkel Apedijk	Zandgronden	Jaarlijks
9573	Berkel Havelandweg	Zandgronden	Jaarlijks
9595	't Goor Elburg	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
9596	Polsmaten Rooijendijk	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
9601	Voorbroek N	Binnendijks	Jaarlijks
9602	Oenerbroek	Binnendijks	Driejaarlijks
9604	Wapenveldsche Broek N	Binnendijks	Jaarlijks
9606	Hattermer Waarden	Buitendijks	Jaarlijks
9607	Aersoltweerde	Buitendijks	Jaarlijks
9609	Koemkolkweg N Oldebroek	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
9614	Leuvenumsche Veld	Binnendijks	Jaarlijks
9621	Stiftse Waard	Buitendijks	Jaarlijks
9625	Circul W	Binnendijks	Jaarlijks
9635	Ambtswaard Bemmelen	Buitendijks	Jaarlijks
9639	Hoenswaard Strang	Buitendijks	Jaarlijks

Telgebied nr	Telgebiednaam	Fysisch-geografische regio	Frequentie
9644	Wapenveldsche Broek Z	Binnendijks	Jaarlijks
9650	Lage Veldslagen N	Binnendijks	Jaarlijks
9651	Lage Veldslagen Z	Binnendijks	Jaarlijks
9661	Voorbroek Z	Binnendijks	Jaarlijks
9682	Ommerense Veld W	Binnendijks	Jaarlijks
9683	Ommerense Veld O	Binnendijks	Jaarlijks
9684	Eldikse Veld O	Binnendijks	Jaarlijks
9685	Eldikse Veld W	Binnendijks	Jaarlijks
9687	Nieuwland	Binnendijks	Driejaarlijks
9690	Maurikse Waard	Buitendijks	Jaarlijks
9708	Ampsense Broek	Zandgronden	Jaarlijks
9710	Wolfersveen O	Zandgronden	Driejaarlijks
9711	Mellinkmaat	Zandgronden	Jaarlijks
9712	Het Vlakke	Zandgronden	Jaarlijks
9713	Breedslat	Zandgronden	Driejaarlijks
9714	Betrumse Veld Z	Zandgronden	Jaarlijks
9720	Beesdse Lage Veld W	Binnendijks	Jaarlijks
9721	Rijswijkse Veld	Binnendijks	Jaarlijks
9732	Erlecomse Waard	Buitendijks	Jaarlijks
9733	Bruchems Broek	Binnendijks	Jaarlijks
9734	Groote Lage Broek	Binnendijks	Jaarlijks
9742	Rouwei	Binnendijks	Driejaarlijks
9743	Eigenblok	Binnendijks	Driejaarlijks
9745	Broekgraaf	Binnendijks	Jaarlijks
9758	Bronkhorsterwaarden W	Buitendijks	Driejaarlijks
9762	Zwetselaarse Veld	Zandgronden	Jaarlijks
9763	Moorsterbeek	Zandgronden	Jaarlijks
9769	Dasselaar	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
9785	Kleine Woldweg Oldebroek	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
9789	Beesdse Lage Veld O	Binnendijks	Jaarlijks
9791	Tollewaard	Buitendijks	Jaarlijks
9800	Waterlandspolder	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
9801	Huissense Waard N	Buitendijks	Jaarlijks
9824	Emsterbroek N	Binnendijks	Driejaarlijks
9825	Emsterbroek Z	Binnendijks	Driejaarlijks
9829	Putter Polder SBB	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
9830	Fraterwaard Stadsweide	Buitendijks	Driejaarlijks
9831	Fraterwaard Dordtse Wei	Buitendijks	Driejaarlijks
9832	Fraterwaard Waardmanspl	Buitendijks	Driejaarlijks
9905	Dwarsweg Beltrum	Zandgronden	Jaarlijks
9909	Geerstraat	Binnendijks	Driejaarlijks
9914	Halve Wetering	Binnendijks	Driejaarlijks
20448	Eektermerk	Laagveen (Randmeerkust)	Jaarlijks
20487	Oever	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
20488	Krakenburg	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
20503	Leuven Lage Veld	Binnendijks	Driejaarlijks
20505	Leuven Gasthuisweg	Binnendijks	Driejaarlijks
90071	Noordijkerveld W	Zandgronden	Driejaarlijks
90072	Noordijkerveld O	Zandgronden	Driejaarlijks
9500-A	Doornspijk, Oude Zeeweg	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
9500-B	Doornspijk, Horstweg	Laagveen (Randmeerkust)	Driejaarlijks
9604-A	Wapenveld N	Binnendijks	Driejaarlijks
9614-A	Uitbreiding Leuvensche Veld	Binnendijks	Jaarlijks
9644-A	Wapenveld Z	Binnendijks	Driejaarlijks

*In deze tabel staan 109 telgebieden vermeld, terwijl binnen het meetnet 106 telgebieden geteld zijn in 2016. De telgebieden 5845 Stokkerbrug Z en 5846 Stokkersbrug N, 9604-A Wapenveld-N en 9644 Wapenveld-Z en 96142 Uitbreiding Leuvensche Veld en 9614 Leuvensche Veld worden als 1 geteld.

Bijlage 4. Soortkaarten 2016 per fysisch geografische regio

Onderscheiden deelgebieden	Pagina
Achterhoek	29-37
Arkemheen	38-43
Betuwe-oost	43-48
Betuwe-west	49-54
Emst e.o.	55-62
Gelderse Vallei	63
IJssel-zuid	64-74
Noord-Veluwe	75-80
Droge dooradering Achterhoek	80-89
Droge dooradering Betuwe-oost	89-91
Droge dooradering Veluwe	91-95

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

In opdracht van:

provincie
GELDERLAND

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

